

EKONOMIE (Bygewerk September 2016)

Hierdie dokument moet saam met die IEB-handleiding vir die Moderering van Skoolgebaseerde Assessering (bygewerk September 2015) gelees word.

A. Tipes Assessering

Eksamen 3 uur [300 punte]

Skoolgebaseerde-assessering (SGA) [100 punte]

400 punte

B. Vereistes

1. Eksamen 300 Punte

VRAESTEL 1				
'n Nougesette en breë keuse onderwerpe sal in die eksamen assesseeer word.				
Kognitiewe vlakke:				
Lae orde vlakke – 60% (180 punte) (kennis, begrip en toepassing)				
Hoë orde vlakke – 40% (120 punte) (analise, sintese en evaluering)				
Punte 300				
Tyd 3 ure				
Afdeling	Vrae	Beskrywing	Punte	Tyd
A	1	Verpligtend Kort vrae	50	20 min
B	2 – 5	Verpligtend Gestruktureerde vrae	$4 \times 50 =$ 200	100 min
C	6	Verpligtend Datarespons vrae	50	60 min
			300	180 min

2. SKOOLGEBASEERDE-ASSESSERING (SGA)

100 PUNTE

Die volgende SGA vereistes, en verder uitbreiding daarvan later in die dokument, is van toepassing op skole wat die gewone SGA opsie gekies het. Die skole wat die Eennavorsingstaakopsie gekies het moet verwys na die IEB handleiding vir die Eennavorsingstaakopsie vir die relevante SGA vereistes.

Elke leerder moet 'n leerderlêer inhandig wat die volgende bewysstukke moet insluit:

KOMPONENT	GEWIG
Rekordeksamen	30%
2 × Gekontroleerde toetse	25% (12,5% elk)
Datarespons taak	20%
Mondeling	15%
Visuele aanbieding	10%

Die assesseringsopdragte moet so saamgestel word dat dit alle onderwerpe assesseer en voorsiening maak vir die verskille in leerders se kognitiewe vermoëns.

Die berekening van die kandidate se individuele punte van elke aspek van die SGA kan gebruik maak van twee desimale punte. Afronding kan geskied wanneer die finale punt van die algehele SGA bereken word. Byvoorbeeld indien die punt behaal vir die visuele aanbieding 8.62 is, moet dit nie verander word nie. Slegs wanneer die finale persentasiepunt bereken word vir al die komponente, kan dit afgerond word.

C. INTERPRETASIE VAN DIE VEREISTES

1. Eksamenvereistes

1.1 Beskrywing

Afdeling A – Verpligtend

Kortvrae: meervoudige keuse.

Sluit in algemene kennisvrae.

Vrae word gestel op verskillende kognitiewe vlakke en van alle onderwerpe.

Afdeling B – Verpligtend

Gestruktureerde vrae – interpretasie, grafieke, tekste, data respons, ens.

Sluit ten minste twee tot drie vrae in wat uitgebreide skryfwerk vereis van tussen 12 tot 20 punte.

Vrae word gestel op verskillende kognitiewe vlakke binne die 60:40 ratio van laer en hoër orde vrae.

Berekenings word ook gevra.

Afdeling C – Verpligtend

Interpretasie vrae wat insig vereis en gebaseer is op bronne voorsien, word gevra.

Analise van data en gestruktureerde vrae.

1.2 Die Assesseringsillabus

Die doel van hierdie Assesseringsillabus is om IEB onderwysers te help om die aanslag van die kurrikulum beter te verstaan en skole te help om hulle Asseseringprogramme konsekwent te beplan en te standaardiseer; asook om die IEB se eksamens en die vereistes van die SGA's duidelik uit te stippel vir onderwysers, eksaminators en moderators.

Die doel van die dokument is nie om 'n onderrigillabus te wees nie. Individuele onderwysers en skole hoef nie beperk te word deur die Assesseringsillabus nie, maar dit staan hulle vry om self uit te brei in die aanbieding van hulle eie skoolkurrikulum. Die onderrig- en leerprogram moet verrykend, stimulerend en uitdagend wees, terwyl die assesering moet voldoen aan die vereistes van die kwalifikasie. **Die Graad 10 en 11 Assesseringsillabusse is ingesluit ter inligting maar net die Graad 12 inligting in die Assesseringsillabus is verpligtend.**

Die assesseringsillabus voldoen aan die SGA-vereistes.

2. SGA-vereistes

2.1 Die rekordeksamen

Die vraestel moet dieselfde formaat en ontwerp van die eksterne eksamen weerspieël. Verwys na bladsy 1 en 2.

2.2 Toetse

Die toetse moet ten minste 75-100 punte tel elk en ten minste twee onderwerpe dek, waarvan een onderwerp in diepte geassesseer moet word. 60% van die punte moet op laer orde denkvaardighede wees (kennis, begrip en toepassing) en 40% op hoër orde denkvaardighede (analise, sintese en evaluering).

2.3 Take

Die take moet almal **individueel** gedoen word. Die take skep die geleentheid om leerders se ander vaardighede te toets op maniere wat nie altyd moontlik is in eksamens en toetse nie en dus vir ons 'n ander te beeld gee van 'n leerder se vermoëns.

Die standaard wat vereis word mag nie minder uitdagend wees as wat in die eksterne eksamen verwag word nie. Indien asseseringstake beperkend en nougeset gestel word, sal dit nie leerders voorberei vir die vereistes van die eksterne eksamen nie.

- Take moet dus verrykend wees vir leerders.
- Dit moet van leerders verwag om onderwerpe te bestudeer wat geskik is vir hulle ouderdom, gekoppel is aan die werklikheid en aansluit by die Onderwerpe van Ekonomie.
- Dit moet leerders aanmoedig om hulle kennis, vaardighede, gesindhede en waardes te ontwikkel oor tyd met nuwe kontekste.
- 60 % van punte moet op die laer order denkvaardighede wees (kennis, begrip en toepassing), terwyl 40% op die hoër orde denkvaardighede moet wees (analise, sintese en evaluering.)

Datarespons taak

Hoeveelheid punte: 50

Tyd: 1 uur

Moet geskryf word onder toets omstandighede

Die oogmerk van die taak is om studente te leer hoe om 'n antwoord te gee op ongesiene data in sekere stimulus materiaal wat in 'n verskeidenheid formate voorgelê word.

Hierdie taak leer studente hoe om met data te werk met die uitsondering dat hoe meer hulle hierdie tegnieke gebruik, hoe makliker sal hulle dit vind om die sleutel ekonomiese konsepte en terme nodig om eksamenvrae te beantwoord, te onthul. Die datarespons moet nie minder as 50 punte wees nie.

Onderwysers moet 'n tema kies waarop die datarespons taak gebaseer moet word en moet leerders aanmoedig om navorsing te doen oor die tema/onderwerp voor die taak geskryf word. Byvoorbeeld inkomste ongelykheid, wat 'n konsep van die makro-ekonomiese seksie van die VAR is. Die onderwerp is ontwerp met die uitsondering dat leerders alreeds 'n basiese kennis het van die element van die VAR en dat hulle in staat sal wees om die kennis toe te pas tot die konteks van die ongesiene stimulusmateriaal. 'n Stel vrae wat teorie soos verwant tot die VAR'e verskaf en wat van leerders verlang om op alle kognitiewe vlakke te funksioneer.

Leerders moet deur die data lees met begrip, dit analiseer en interpreteer en dit dan evalueer. Wanneer hulle 'n kaart/tabel of ander numeriese informasie waarvoor hulle moet uitkyk gegee word, moet leerders *inter alia* die maateenhede (is dit in persentasies of rou data?) kan opspoor; wat is die noemenswaardige veranderinge oor tyd (indien relevant tot die data), wie het die meeste hoogte- en laagtepunte, wat is die tendens oor tyd, wat sê die informasie vir ons. 'n Datarespons vraag bevat altyd 'hoeke' in die stimulusmateriaal vir studente om hulle antwoorde aan op te hang. Sekeres sal hul help om te analiseer en ander sal hulle help om te evalueer.

Dit is ook baie nuttig om kwantitatiewe data te verskaf wat die volgende dek: veranderinge in persentasie om die idee van persentasie punte te versterk, versterking/verswakking van wisselkoers, elasticiteit, balans van betalingsrekeninge, die verskil tussen begrotingstekort (of surplus) en nasionale skuld, terme van handeldryfontwikkelinge/agteruitgang, vergelykende voordeel in of numeriese vorm of soos produksie moontlikheid krommings maak, die verskil tussen die inflasiekoers en die prysvlak.

'n Paar nuttige bronne vir data: News24; Trading Economics; StatsSA; SARB; World Bank.

Mondeling

Dit is gebaseer op die 'Een week in die Ekonomie' benadering en moet alle relevante plaaslike en internasionale ekonomiese nuus, asook aanwysers dek.

Die aanbieding moet ten minste 15 tot 20 minute lank wees.

Dit is 'n individuele taak ek mag nie as 'n groep gedoen word nie.

- Elke leerder word ingedeel vir 'n spesifieke week in die jaar of termyn.
- Aan die einde van daardie week doen die leerder sy/haar aanbieding van alle plaaslike en internasionale ekonomiese nuus.
- Die ekonomiese impak van nuus is die hoofokus van die aanbieding. Leerders moet bewys dat hulle die nodige insig en begrip het van

nuusgebeure. Hulle moet aangemoedig word om gebeure te verduidelik aan “ekonomies ongeletterde” mense.

- Die metode van aanbieding kan wees as 'n nuusleser, 'n 'kenner' aan tafel, 'n lektor of enige ander geskikte persoonlikheid.
- Leerders moet aangemoedig word om hulle aanbiedinge visueel interessant te maak en so hulle trefkrag te verbeter.
- Nuusartikels wat gebruik word moet duidelik aangedui word met datum- en bronverwysings.
- Internet bronne wat gebruik is moet ook duidelik erken word met datums.

Visuele aanbieding

Die leerder moet 'n **ekonomiese probleem** in die wêreld uitbeeld en oplossings vir daardie probleem, sonder om van 'n mondelinge verduideliking gebruik te maak. Die probleem en oplossing moet dus slegs visueel uitgebeeld word.

Die volgende opsies kan oorweeg word:

PowerPoint®-aangebieding, plakkaat, model, skildery, foto's, vloeiagram of 3D-model.

Indien 'n PowerPoint-aangebieding gebruik word as 'n mondeling, kan dit gebruik word as 'n visuele aanbieding. Seker aanpassings sal egter gemaak moet word omdat die visuele aanbieding geen mondelinge verduidelikings mag insluit nie, terwyl die leerder by die mondeling elke skyfie kan bespreek.

'n Bewys van die visuele aanbieding moet ingesluit word in die Leerderlêer. Indien dit te groot is kan 'n foto daarvan ingesluit word.

2.4 Moderering op skoolvlak

Daar word aanvaar dat moderering van die assesseringsproses op skoolvlak plaasgevind het om te verseker dat die assessering geldig, regverdig en betroubaar was. Dit sluit in moderering van assesserings voor dit aan leerders gegee word, moderering van die nasien van bewyse van leerders se werk, asook die nagaan van die berekening van die resultate van leerders se werk. Bewys hiervan moet in sowel die onderwyserlêer as die leerderlêer geplaas word. Indien daar slegs een Ekonomie onderwyser by 'n skool is, word daar verwag dat so 'n onderwyser via 'n e-groep met onderwysers van 'n ander skool sal skakel om 'n modereringsproses te fasiliteer.

ASSESSERINGSILLABUS VIR EKONOMIE

GRAAD 12

ONDERWERP	OMVANG
MAKRO-EKONOMIE	
1. Ekonomiese kringloop model Nasionale Rekeninge Vermenigvuldiger	• bespreek die verhoudinge tussen die deelnemers aan die ekonomiese kringloop in 'n oop en geslote model. • bespreek die drie metodes om die nasionale rekeninge te bereken. • analiseer die nasionale rekeninge deur verskillende berekeninge te doen. • differensieer tussen nominale en reële syfers en bereken ekonomiese groei. • verduidelik die werking van die vermenigvuldiger en hoe dit 'n ekonomie kan beïnvloed. • bepaal die vermenigvuldiger en verduidelik die toepassing daarvan.
2. Sakesiklusse	• bespreek die samestelling van die sakesiklus deur 'n diagram te gebruik. • verduidelik die redes vir die sakesiklus. • evalueer hoe regeringsbeleide die sakesiklus kan beïnvloed. • gebruik 'n lys van ekonomiese aanwysers om die huidige stand van die sakesiklus te bepaal. • gebruik 'n lys van ekonomiese aanwysers om toekomstige verandering in die sakesiklus te voorspel.
3. Die openbare sektor	• evalueer die rol van die regering in 'n moderne ekonomie met verwysing na die rol as die voorsiener van sosio-ekonomiese dienste binne 'n Suid-Afrikaanse konteks. • bespreek die probleme in die voorsiening van openbare goedere en dienste vir die regering. • verduidelik hoe begrotings gebruik word om die ekonomie te bestuur. • evalueer die gebruik van fiskale beleid om die ekonomie te bestuur.
4. Betalingsbalans Buitelandse Valutamark	• bespreek die redes hoekom lande handel dryf. • verduidelik die samestelling van die betalingsbalans. • gebruik diagramme om die faktore wat die wisselkoers beïnvloed te bespreek. • evalueer die verskillende wisselkoerssisteme en dui aan watter een die geskikste is vir Suid-Afrika.

ONDERWERP	OMVANG

MIKRO-EKONOMIE

1. Volmaakte en onvolmaakte markte	• bespreek die eienskappe van volmaakte en onvolmaakte markte. • evalueer volmaakte en onvolmaakte markte deur die eienskappe van monopolieë, oligopolieë en monopolistiese mededingers met mekaar te vergelyk in 'n spesifieke mark. • bestudeer die dinamika van volmaakte en onvolmaakte markte deur gebruik te maak van koste- en opbrengsdata (wins, produksie, koste en opbrengs). • verduidelik die konsepte van normale en ekonomiese wins. • vergelyk die verskillende markstrukture in 'n ekonomie. • evalueer die invloed van mededingingsbeleid op die effektiewe bestuur van 'n ekonomie.
2. Markmislukking	• bespreek die redes vir markmislukkings. • bespreek die gevolge van markmislukkings. • koste voordeelanalise • gebruik grafieke om regeringsinmenging in die mark te bespreek deur minimumlone, maksimumlone en subsidies te bespreek.
3. Vraag, aanbod en ewilibrum	• demonstreer die wette van vraag en aanbod deur van grafieke gebruik te maak. • analiseer die werking van vraag en aanbod in prysvorming deur grafieke van verskillende scenario's te skep. • analiseer die verhouding tussen substituuat en komplimentêre produkte .
4. Nut Elastisiteit	• beskryf en bereken verskillende soorte nut. • analiseer die werking van elastisiteit deur die pryselastisiteit van vraag, pryselastisiteit van aanbod, inkome elastisiteit en kruiselastisiteit deur grafieke en berekeninge . • bereken die pryselastisiteit van vraag deur 'n alternatiewe metode soos boogelastisiteit. • bespreek die faktore wat pryselastisiteit beïnvloed. • bespreek hoe verskillende pryselastisiteite besighede se besluitneming beïnvloed .

ONDERWERP	OMVANG
EKONOMIESE STREWES	
1. Ekonomiese groei en ontwikkeling in Suid-Afrika	• verduidelik die verskil tussen ekonomiese groei en ekonomiese ontwikkeling. • evalueer die verskillende ontwikkelingsstrategieë en stel 'n strategie voor wat kan werk vir Suid-Afrika. • evalueer die sukses van Suid-Afrika se ontwikkelingsplanne oor die laaste dekade en voorstelle vir die toekoms. • Illustreer en verduidelik hoe aggremaat aanvraag (AA) en aggremaatverskaffing (AV) in wisselwerking is om die ewewig vlak van produksie, werkverskaffing en pryse in lang termyn te bepaal. • Bespreek die faktore wat in 'n skuif van aggremaatverskaffing (AV) kan opeindig.
2. Beskerming en vryhandel	• verduidelik die beleid van uitvoerbevordering en invoervervanging. • bespreek die redes vir die volg van 'n beleid van beskerming. • evalueer die invloed van vryhandelsooreenkomste op internasionale handel. • evalueer die effek van Suid-Afrika se handelsbeleide op in- en uitvoer.
3. Ekonomiese- en sosiale-prestasieaanwysers.	• evalueer die prestasie van die Suid-Afrika ekonomie teen sekere ekonomiese aanwysers. • evalueer die prestasie van die Suid-Afrika ekonomie teen sekere sosiale aanwysers.. • internasionale vergelykings
KONTEMPORÊRE EKONOMIESE SAKE	
1. Inflasie	• verduidelik die konsep van inflasie en hoe dit bereken word. • bespreek die verskillend soorte inflasie en bespreek hoe die regering die gebruik van inflasie bereken. • bespreek die redes vir inflasie. • verduidelik die gevolge van inflasie. • evalueer beleide wat gebruik word om inflasie te bekamp. • evalueer die gebruik van inflasieteikens as internasionaal aanvaarde metode om inflasie te bestuur.
2. Arbeidseconomie (nuut tot Gr 12 sillabus vanaf 2014)	• analiseer hoe die markkragte van vraag en aanbod die vraag en aanbod na arbeid beïnvloed. • verduidelik hoekom die prys van arbeid verskil van sektor tot sektor, bv. landbou, industrieë of finansiële. • analiseer die effek van minimumlone. • bespreek die rol van vakbonde in die Suid-Afrikaanse ekonomie, bv. in loononderhandeling. • bespreek die probleme van die S.A.-arbeidsmark bv. stakings, arbeidswette, ens. • verduidelik die werking van die Phillipskurwe.
3. Ander ekonomiese sake van die dag	• evalueer ekonomiese sake en hoe dit die alledaagse lewe van mense en besighede beïnvloed. • evalueer ekonomiese aanwysers op 'n daaglikse basis. • bespreek die impak van internasionale ekonomiese gebeure op die Suid-Afrikaanse ekonomie.

GRAAD 11

ONDERWERP	OMVANG
MAKRO-EKONOMIE	
1. Produksiefaktore	• bespreek die produksiefaktore en hulle vergoeding. • verduidelik hoe gemeenskappe deel kan wees van ekonomiese beplanning. • verduidelik hoekom mense gemarginaliseerd kan word in 'n ekonomie.
2. Ekonomiese kringloop Nasionale inkome	• bespreek die ekonomiese kringloopmodel. • onderskei tussen verskillende metodes om BBP te bereken. • bereken BBP. • onderskei tussen nominale en reële syfers en bereken ekonomiese groei.
3. Ekonomiese stelsels	• vergelyk die verskillende ekonomiese stelsels en beoordeel die sukses van elkeen. • beoordeel die sukses van die Suid-Afrikaanse ekonomie om sosio-ekonomiese dienste te lewer.
4. Ekonomiese struktuur van Suid-Afrika	• vergelyk die sektore van die ekonomie en die bydrae van elkeen tot Suid-Afrika se BBP. • bespreek die huidige infrastruktuur in S.A. en maak voorstelle om die ekonomiese struktuur te verbeter.
MIKRO-EKONOMIE	
1. Wins, produksie, koste en opbrengs	• verduidelik die verskillende koste en wins konsepte. • verduidelik en illustreer verskillende opbrengskurwes. • onderskei tussen kort- en langtermyn in produksie.
2. Volmaakte en onvolmaakte markte	• bespreek die eienskappe van volmaakte en onvolmaakte markte. • vergelyk die eienskappe van monopolieë, oligopolieë en monopolistiese mededinging.
EKONOMIESE STREWES	
1. Welvaartskepping en verdeling van rykdom	• assesser die verdeling van inkome en welvaart in 'n land en hoe dit verbeter kan word. • meet ekonomiese groei en verduidelik metodes om groei in Suid-Afrika te verbeter. • bestudeer lewenstandaarde en dui aan hoe dit verbeter kan word.
2. Ontwikkelende lande	• verduidelik die interaksie tussen die konsepte van ekonomiese groei en ekonomiese ontwikkeling. • analiseer die eienskappe van ontwikkelende lande. • bespreek die ontwikkelingsverskille tussen die Noordelike- en Suidelike-halfronddes. • stel ontwikkelingstrategieë voor vir Suid-Afrika en vergelyk dit met vorige strategieë wat gebruik is. • verduidelik hoe die regering inheemse kennis stelsels probeer behou.

3. Geld en bankwese	• verduidelik die rol van geld en die monetêre stelsel in die ekonomie. • bespreek die rol van banke in die ekonomie. • bespreek die redes vir en gevolge van bankmislukkinge. • verduidelik die rol van die sentrale bank in die ekonomie. • bespreek die vraag en aanbod na geld en faktore wat dit beïnvloed. • bespreek die instrumente van monetêre beleid.
4. Suid-Afrika se rol en belangrikheid in Afrika	• vergelyk Suid-Afrika se ekonomie met die res van Afrika en verduidelik hoe Suid-Afrika die lande van hulp kan wees. • bespreek ekonomiese samewerking in Afrika en verduidelik nuwe ontwikkelinge.
KONTEMPORÊRE EKONOMIESE SAKE	
1. Armoede	• analiseer die wêreldwye probleem van armoede en maak voorstelle om dit op te los. • analiseer armoede en ontleed die eienskappe, oorsake en gevolge daarvan. • assessee programme wat die Suid-Afrikaanse regering ingestel het om armoede te verlig.
2. Globalisering	• verduidelik die konsep van globalisering. • analiseer die redes hoekom globalisering so belangrik geword het. • beoordeel hoe globalisering Suid-Afrika beïnvloed. • Noord/Suid verdeling
3. Toerisme	• verduidelik die beduidende groei in internasionale en plaaslike toerisme. • bespreek die ekonomiese belangrikheid van toerisme vir Suid-Afrika. • evalueer hoe toerisme kan bydra tot ekonomiese groei en ontwikkeling in Suid-Afrika. • bespreek beleide om toerisme te bevorder.
4. Volhoubare ontwikkeling	• verduidelik hoekom volhoubare ontwikkeling so 'n belangrike ekonomiese kwessie geword het. • bespreek praktiese maatreëls om volhoubare ontwikkeling te bevorder. • evalueer die verskillende berade wat gehou is en die invloed daarvan op volhoubare ontwikkeling.
5. Ander ekonomiese sake van die dag	• evalueer ekonomiese aanwysers op 'n daaglikse basis, gebruik grafieke om tendense en verandering te identifiseer. • rapporteer ekonomiese nuus op 'n gereelde basis.

GRAAD 10

ONDERWERP	OMVANG
MAKRO-EKONOMIE	
1. Basiese ekonomiese konsepte	• omskryf die definisie van ekonomie en bespreek die belangrike aspekte daarvan. • bespreek kortliks die verskillende takke van ekonomie. • onderskei tussen die makro- en mikro-ekonomiese benaderings tot ekonomie. • analiseer die metodes van ekonomie en vergelyk dit met ander wetenskappe, soos fisiese wetenskap. • bespreek die verwantskap tussen ekonomie en ander wetenskappe. • Noem moontlike beroepsgeleenthede in die ekonomiese veld.
2. Die ekonomiese probleem.	• Bespreek die skaarsheidsprobleem en hoe dit mense se daaglikse lewe beïnvloed. Leerders moet ook voorstelle maak oor hoe individue die skaarsheidsprobleem probeer oplos, asook hoe regerings die probleem probeer bestuur. • bespreek die proses van produksie, ruil en verbruik, asook die verhoudinge tussen hierdie aspekte . • vergelyk die veranderinge in produksie met die druk wat dit veroorsaak op menseregte. Beoordeel die impak van verandering op arbeidsverhoudinge. • oortuig ander dat 'n beleid van volhoubare ontwikkeling nodig is vir Suid-Afrika en die wêreld.
3. Ekonomiese kringloop en Nasionale rekeninge	• stel die werking van die ekonomie voor deur die ekonomiese kringloopmodel te gebruik. • bespreek die rol van die verskillende deelnemers in die kringloopmodel. • verduidelik die impak van lekkasies en insputings op die ekonomiese kringloop. • nasionale rekeninge totale
4. Sakesiklus	• illustreer die sakesiklus. • vergelyk die verskillende fases van die sakesiklus. • bespreek redes vir sakesiklusse. • analiseer die impak van 'n sakesiklus deur die verskillende aanwysers te interpreteer. • formuleer 'n strategie om die impak van sakesiklusse op ekonomiese kwesbare mense te verminder.
MIKRO-EKONOMIE	
1. Dinamika van markte	• verduidelik die konsepte van waarde, prys en nut en die verhoudinge tussen die konsepte. • verduidelik die verskil tussen volmaakte en onvolmaakte markte deur o.a. 'n spesifieke industrie of onderneming te vergelyk met die eienskappe van 'n volmaakte mark . • demonstreer die wette van vraag en aanbod deur grafieke gebruik te maak. • analiseer vraag en aanbod in prysvorming deur grafieke vir verskillende scenario's te skep .
2. Produksiemoontlikheidskurwes	• analiseer skaarsheid deur produksiemoontlikheidskurwes te gebruik. • maak voorstelle oor hoe produksie verbeter kan word in 'n ekonomie.
3. Openbare sektor	• bespreek hoe die regering inmeng in markte.

	• bestudeer hoe aksynsbelasting, subsidies en welsyn markte beïnvloed . • interpreteer die invloed van minimum- en maksimumpryse en lone op markte deur grafieke te gebruik.
EKONOMIESE STREWES	
1. Beginsels van belegging en persoonlike welvaartskepping.	• verduidelik die impak van die tydwaarde van geld of inflasie. • verduidelik die verhouding tussen risiko en opbrengs. • bespreek die redes vir spaar. • ondersoek die verskillende beleggingsopsies beskikbaar . • bespreek die rol van die JSE in die ekonomie. • onderskei tussen kapitaal- en geldmark. • onderskei tussen primêre en sekondêre finansiële markte.
2. Die rol van geld en bankwese in die ekonomie.	• bespreek die funksies van die geld. • onderskei tussen die verskillende soorte geld wat gemeet word. • bespreek die doel en rol van die Reserwebank in die ekonomie. • verduidelik die rol van banke in die skeep van geld
3. Suid-Afrikaanse bevolking en arbeidsmag	• analiseer die Suid-Afrikaanse bevolking en die implikasies vir die arbeidsmag in die toekoms. • analiseer die arbeidsmag en die implikasies vir werkskepping in die toekoms. • assesseer die impak van MIV/Vigs op die arbeidsmag en die ekonomie.
KONTEMPORÊRE EKONOMIESE SAKE	
1. Werkloosheid	• analiseer die probleem van werkloosheid in Suid-Afrika . • verskaf voorstelle vir die oplossing van die werkloosheidsprobleem en verwys ook na huidige pogings deur die regering.
2. Arbeid	• analiseer die vraag en aanbod na arbeid in Suid-Afrika. • maak 'n opsomming van arbeidswette en -organisasies wat deel is van die Suid-Afrikaanse arbeidsmark en bespreek kortliks die praktiese impak van elkeen .
3. Herstel van Suid-Afrikaanse ekonomie na 1994,	• verduidelik hoe die regering ongelykheid in menslike hulpbronne aangespreek het. • vergelyk die prestasie van die makro-ekonomie voor 1994 met na 1994..
4. Ander ekonomiese sake van die dag	• monitor daaglikse ekonomiese aanwysers en gebruik grafieke om tendense en verandering te identifiseer. • Rapporteer oor ekonomiese nuus op 'n gereelde basis.

D. ADMINISTRATIEWE EN ONDERSTEUNENDE DOKUMENTE

1. ADMINISTRATIEWE DOKUMENTASIE VIR SGA

- 1.1 Voorblad vir Onderwyserlêer
- 1.2 Voorblad vir Leerderlêer
- 1.3 Rangorde Puntetaat
- 1.4 Finale Modereringsinstrumente
- 1.5 Terugvoervorm van die IEB
- 1.6 Brief van Geloofwaardigheid
- 1.7 Brief van Weglating
- 1.8 Rubrieke

2. ONDERSTEUNENDE DOKUMENTASIE

2.1 Asseseringsrooster

2.2 Voorbeeld van 'n gevallestudie

NASIONALE SENIORSERTIFIKAAT
EKONOMIE

Skool:
Onderwyser se Naam:

Item	Beskrywing	Kruis verwysing na Lêer verdelers
Afdeling 1: Organisasoriese Aspekte		
I.	IEB Modereringseleksielys • Geteken deur Onderwyser en Skoolhoof	
II.	Rangorde Puntetaal • Vir ALLE leerders in die graad	
III.	Ander: • Briewe van weglating en enige ander kommunikasie aan die moderator, bv. waar leerder nul gekry het of afwesig was van 'n taak.	
Afdeling 2: Take		
Die afdeling moet insluit: ❖ Alle assesserings aan leerders gegee ❖ Nasienrubrieke vir eksamens en toetse ❖ Asseseringsraamwerk (Memoranda, Rubrieke, Graderingskale, ens.) ❖ Waar leerders 'n keuse tussen take het, moet ALLE TAKE en nasienriglyne in die Onderwyserlêer ingesluit word. ❖ Verwys na die VAR vir detail van elke afdeling van die SGA .		
1.	Rekordeksamen	
2.	Twee Gekontroleerde Toetse	
3.	Datarespons taak	
4.	Mondeling	
5.	Visuele aanbieding	

1.2 VOORBLAD VAN DIE LEERDERLÊER

NASIONALE SENIORSERTIFIKAAT
EKONOMIE

Skool:
Leerder se Naam:
Eksamenno:

No	Datum	Taak	Gewig %	Punt %	Finale Punt
1		Rekordeksamen	30		
2		Gekontroleerde Toets	12.5 x 2		
4		Datarespons taak	20		
5		Mondelinge	15		
6		Visuele aanbieding	10		
				Totaal (100)	

Onderwyser: _____ Leerder: _____

Datum: _____ Datum: _____

1.3 RANGORDE PUNTESTAAT

NASIONALE SENIORSERTIFIKAAT-EKSAMEN
EKONOMIE

Rang No.	Naam van Leerder	Rekord	Gekontroleerde toetse	Datarespons taak	Mond	Visueel	TOTAAL
1							
2							
3							
4							
5							
6							
7							
8							
9							
10							
11							
12							
13							
14							
15							
16							
17							
18							
19							
20							
21							
22							
TOTALE		0	0	0	0	0	

_____
Handtekening van Skoolhoof

_____
Datum

1.4 FINALE MODERERINGSINSTRUMENT

NASIONALE SENIORSERTIFIKAAT
EKONOMIE

FINALE MODERERINGSINSTRUMENT VIR ONDERWYSERLÊER

Skool/Sentrum nommer: _____

Voldoen aan vereistes	Aanbieding	Aanvaarbare tipe lêer?		Relevante Inligting op dekblad?		Gemerkte lêer verdelers?		Korrekte volgorde van afdelings?		Geen los bladsye?	
	Inligting	Inhoudsopgawe ingesluit?		Getekende rangorde puntelys?		Bewys van skool moderering?					
Opmerking:											
Graderingskaal: 1 – Nie gedoen of baie swak 2 – Onvoldoende 3 – Aanvaarbaar 4 – Uitstekend											

Kwaliteit	Bewys van ...	Voldoen aan VAR-vereistes	Rubriek	Nasiemriglyne	Opmerkings
		Rekordeksamen			
	Gekontroleer Toetse				
	Datarespons taak				
	Mondeling				
	Visuele aanbieding				

SGA Moderator: _____

Handtekening: _____

Datum: _____

1.5 FINALE MODERERINGSINSTRUMENT

NASIONALE SENIORSERTIFIKAAT
EKONOMIE

FINALE MODERERINGSINSTRUMENT VIR DIE LEERDERLÊER

Skool/Sentrum Nummer: _____

Voldoen aan vereistes	Aanbieding	Relevante inligting op dekblad?		Gemerkte lêer verdelers?		Korrekte volgorde van afdelings?		Geen los bladsy nie?		Korrekte oordrag van punte na dekblad?	
	Inligting	Voltooi Excel dekblad		Bewys van skool moderering?		Bewys van geloofwaardigheid. Onderwyser het gekyk vir plagiaat.					
Opmerkings:											

Kwaliteit	Graderingskaal:						Opmerkings
	1 – Nie gedoen of baie swak	2 – Onvoldoende	3 – Aanvaarbaar	4 – Uitstekend			
Bewys van ...	Korrekte gewig	Voldoen aan vereistes van SGA	Bewys van voltooide taak	Nasienriglyne	Terugvoer aan leerders		
Rekordeksamen	30%						
Gekontroleer Toetse	25%						
Uitgebreide skryfstuk	20%						
Mondeling	15%						
Visuele aanbieding	10%						

SGA Moderator: _____

Handtekening: _____

Datum: _____

1.5 TERUGVOERVORM AAN IEB

NASIONALE SENIORSERTIFIKAAT
EKONOMIE

FINALE MODERERING
Moet voltooi word en behou word deur die IEB

Vak: EKONOMIE

Datum: _____

Eksamensentrum nommer: _____

Leerders wat leerderlêers moet inhandig (name deur IEB verskaf)

Eksamen nommer	Skool Punt (%)	Gemodereerde Punt %	Eksamen nommer	Skool Punt (%)	Gemodereerde Punt %

Opmerkings:

Aanbevelings:

SGA PUNT MOET AANVAAR WORD SONDER VERANDERING	Ja	Nee

Verandering aanbeveel deur moderator:

Verandering wat geïmplementeer moet word:

SGA Moderator se handtekening _____ Datum: _____

1.6 VERKLARING VAN GELOOFWAARDIGHEID

NASIONALE SENIORSERTIFIKAAT
EKONOMIE

Die verklarings deur die leerder en die onderwyser **moet dadelik na die dekblad vertoon word in die Leerderlêer.**

Sentrumnommer: _____ Leerder se Eksamen nommer: _____

VERKLARING DEUR DIE LEERDER:

Ek, _____ (druk volle name)
verklaar dat alle eksterne bronne in my werk behoorlike verwysings het en dat die res van die
werk in die lêer my eie oorspronklike werk is . Ek verstaan dat indien dit onwaar is kan my
Skool Gebaseerde Asseserings punt nietig verklaar word.

Geteken: _____ Datum: _____
Leerder

VERKLARING DEUR DIE LEERDER SE ONDERWYSER:

Ek _____ (volle name en titel van Onderwyser in drukskrif)
van _____ (naam van skool in drukskrif)
verklaar dat die werk van die leerder gemonitor is en getoets is vir plagiaat.

Geteken: _____ Datum: _____
Onderwyser

1.7 VERKLARING VAN WEGGLATING

MOET INGESLUIT WORD IN DIE PLEK
VAN 'N VERMISTE SGA-ITEM

SKOOL BRIEFHOOF

EKONOMIE

SGA WEGGLATING

Leerder se naam: _____ Graad: _____

SGA Komponent: _____

Die leerder het nie 'n komponent van die SGA ingehandig nie weens die volgende rede:

	Siekte. <i>Doktersbrief aangeheg.</i>
	Die voltooide taak is verloor, maar 'n punt is aangeteken.
	Afwesigheid. <i>Ek aanvaar dat ek nie aangemeld het op 'n alternatiewe datum om die spesifieke SGA taak te voltooi nie. Ek aanvaar dus dat ek 0% vir die taak gekry het en dat dit heeltemal my eie skuld was dat ek nie taak voltooi het of betyds ingehandig het nie.</i>
	Het nie die taak ingehandig nie. <i>Ek aanvaar dat ek nie aangemeld het op 'n alternatiewe datum om die spesifieke SGA taak te voltooi nie. Ek aanvaar dus dat ek 0% vir die taak gekry het en dat dit heeltemal my eie skuld was dat ek nie taak voltooi het of betyds ingehandig het nie.</i>
	Ander:

Die volgende punt sal in die leerder se lêer aangedui word vir die komponent:

_____

_____
Onderwyser se handtekening

_____
Datum

_____
Leerder se handtekening

_____
Datum

1.8 VOORBEELD VAN 'N RUBRIEK VIR EKSAMENS EN TOETSE

VRAE	ONDERWERP					KOGNITIEWE VLAKKE					
	1	2	3	4	TOTAAL	Kennis	Begrip	Toepassing	Analise	Sintese	Evaluering
						1	2	3	4	5	6
TOTALE Punt											
TOTALE Persentasie											
Geteikende Persentasie						60%			40%		

**EKONOMIE
RUBRIEK VIR MONDELING**

NAAM: _____

DATUM: _____

- Elke leerder word een week in die termyn toegeken.
- Aan die einde van die week moet die leerder verslag lewer oor die week se nuus, beide plaaslike en internasionaal.
- 15 tot 20 minute moet toegelaat word.
- Die ekonomiese impak van nuus is die hoofokus van die aanbieding. Leerders moet bewys dat hulle die nodige insig en begrip het van
- nuusgebeure. Hulle moet aangemoedig word om gebeure te verduidelik aan “ekonomies ongeletterde” mense..
- Die metode van aanbieding kan wees as 'n nuusleser, 'n lektor, 'n kenner aan tafel of enige ander gekose persoonlikheid.
- Leerders moet aangemoedig word om hulle aanbiedinge visueel interessant te maak en so hulle trefkrag te verbeter.
- Nuusartikels wat gebruik word moet duidelik aangedui word met datum- en bronverwysings.
- Internetbronne wat gebruik is moet ook duidelik erken word.

	GEWIG	NEE/BAIE MIN/ OMTRENT GLAD NIE/ SWAK/ ONVOLLEDIG/ ONVOLDOENDE/	SOMTYDS/ TOT SEKER MATE, MAAR NIE VOLLEDIG/ MEESTAL/ AANVAARBAAR/ BEVREDIGEND	JA/ ALTYD/ UITSTEKEND/ BAIE GEPAS
Gebruik tyd effektief.	2	0	1	2
Praat duidelik en behou oog-kontak met gehoor.	3	0/1	2	3
Behou die aandag van die gehoor.	3	0/1	2	3
Inhoud is korrek, substansieel en relevant.	9	0 – 3	4 – 6	7 – 9
Goed voorberei en nagevors.	3	0	1	2/3
Demonstreer goeie begrip van ekonomiese terme en konsepte.	5	1/2	3	4/5
Bespreek die belangrikste ekonomiese aanwysers en tendense daarin.	5	0/1	2/3	4/5

TOTAAL: _____ /30

% = _____

OPMERKINGS:

EKONOMIE
RUBRIEK VIR VISUELE AANBIEDING SAAM MET
MONDELING

	GEWIG	NEE/BAIE MIN/ OMTRENT GLAD NIE/ SWAK/ ONVOLLEDIG/ ONVOLDOENDE/	SOMTYDS/ TOT SEKER MATE, MAAR NIE VOLLEDIG/ MEESTAL/ AANVAARBAAR/ BEVREDIGEND	JA/ ALTYD/ UITSTEKEND/ BAIE GEPAS
Skyfies is relevant en 'n goeie opsomming van week se nuus.	8	1/2/3	4/5/6	7/8
Bespreek die belangrikste ekonomiese aanwysers en tendense daarin deur die gebruik van die skyfies.	3	1	2	3
Behou die aandag van die gehoor.	3	1	2	3
Aanbieding is goed saamgestel en daar is 'n logiese verloop van week se gebeure.	3	1	2	3
Prente, tabelle, grafieke, ens. is betekenisvol.	5	0/1	2/3	4/5
Maak suksesvol gebruik van tegnologie soos beweging, kleur en klank.	5	0/1	2/3	4/5
Demonstreer goeie begrip van ekonomiese terme en konsepte in die gebruik van die skyfies.	3	1	2	3

TOTAAL: _____ /30

% = _____

OPMERKINGS:

EKONOMIE
RUBRIEK VIR VISUELE AANBIEDING

NAAM: _____

DATUM: _____

	GEWIG	NEE/BAIE MIN/ OMTRENT GLAD NIE/ SWAK/ ONVOLLEDIG/ ONVOLDOENDE/	SOMTYDS/ TOT SEKER MATE, MAAR NIE VOLLEDIG/ MEESTAL/ AANVAARBAAR/ BEVREDIGEND	JA/ ALTYD/ UITSTEKEND/ BAIE GEPAS
Probleem wat gekies is, is 'n relevante huidige probleem.	3	1	2	3
Behou die aandag van die gehoor.	3	1	2	3
Aanbieding is goed saamgestel en vloei logies van die probleem na ('n) oplossing(s).	3	1	2	3
Prente, tabelle, grafieke, ens. is betekenisvol.	3	1	2	3
Toon insig in die ekonomiese probleem.	5	1/2	3	4/5
Eie opinie word uitgebeeld.	3	1	2	3
Maak suksesvol gebruik van tegnologie soos beweging, kleur en klank.	5	1/2	3	4/5
Stel oplossings voor vir die probleem wat prakties uitvoerbaar is.	5	0/1/2	3	4/5

TOTAAL: _____ /30

% = _____

OPMERKINGS:

Voorbeeld: Stimulus materiaal

1. Gebruik enige relevante uittreksel van uit 'n koerant/tydskrif/joernaal

Ontwikkelinge in die wêreld ekonomie

Bron: Joseph Stiglitz

http://opinionator.blogs.nytimes.com/2013/01/19/inequality-is-holding-back-the-recovery/?_php=true&_type=blogs&_r=0

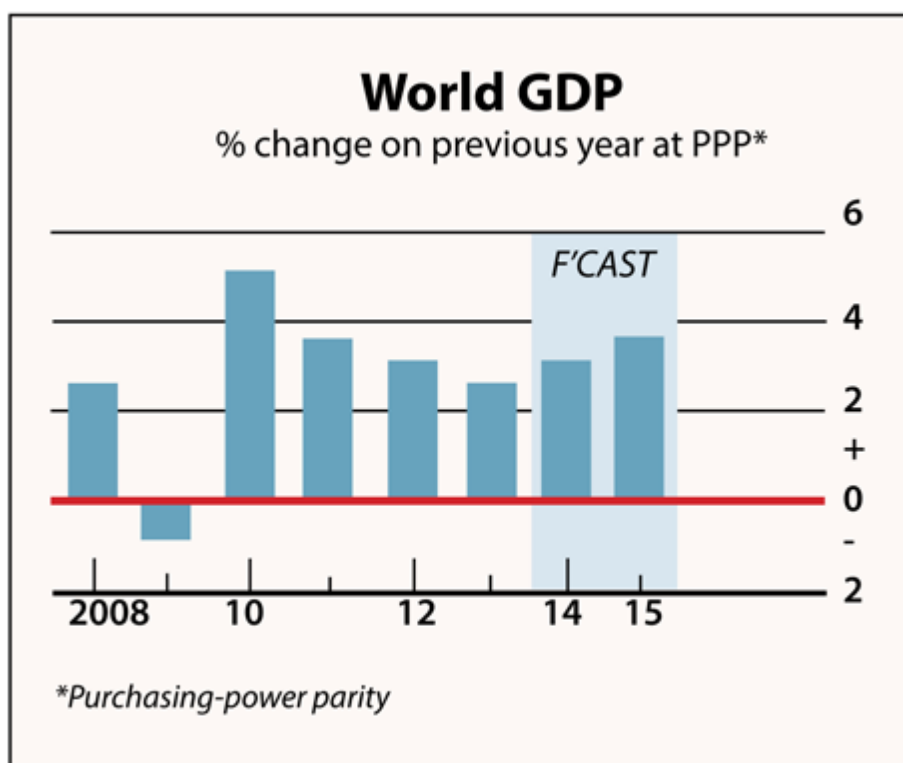
Die wêreld ekonomie is besig om geleidelik te herstel van die ergste finansiële krisis sedert die Groot Depressie, besigheids- en verbruikersvertroue styg en politikusse begin praat oor 'n volgehoue tyd van groei vir meeste ekonomieë eerder as om senuweeagtig te verwys na groen opslae.

Ekonomie is lank reeds al in gesprek aangaande die gevolge van inkomste ongelykhede, een merkwaardige ekonoom – Joseph Stiglitz glo dat daar 'n sterk skakel is tussen die styging in inkomsteongelykheid en die koers van ekonomiese herstel.

'n Stadiger ekonomiese herstel is nie die enigste nagevolg van stygende inkomste ongelykhede nie. Party ekonome glo dat daar negatiewe gevolge is vir lewensstandaarde, intergenerasie sosiale mobiliteit, gesondheid en welstand en arbeidproduktiwiteit. Stygende vlakke van ongelykheid kan verband hou met dalende sosiale mobiliteit aangesien dié aan die laer kant van die inkomstespektrum heel waarskynlik nie hoër onderrig kan bekostig nie en sal minder werkseleenthede hê as die by die hoër ent. Dit kan arbeidsmobiliteit verminder en so verskaffingskant beperkinge in die ekonomie veroorsaak. Die bekommernis is dat dit lang-termyn implikasies kan hê vir die makro-ekonomiese vervulling van die ekonomie as 'n geheel, nie net ekonomiese groei nie.

2. Voeg relevante statistieke/data by

Fig. 1 wys voorspelde wêreld ekonomiese groei vir 2014 en 2015.

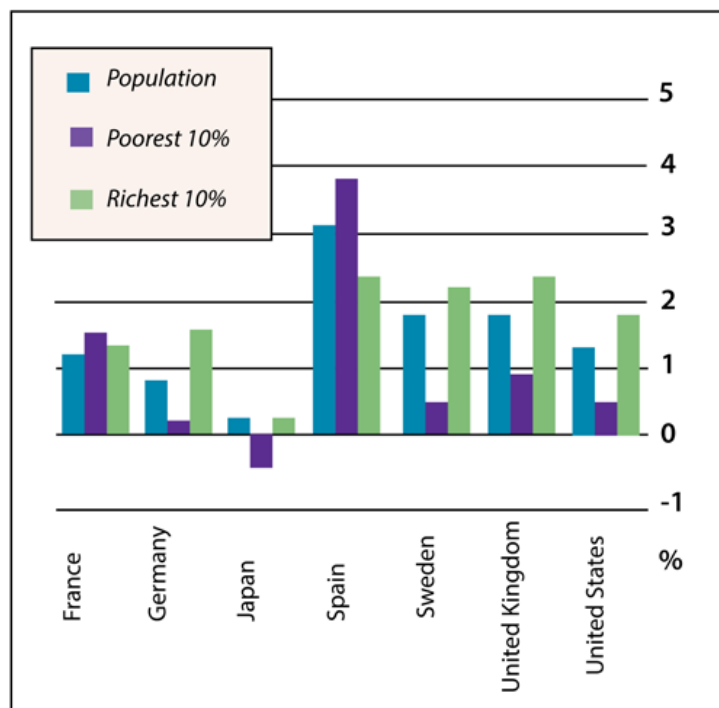
Maar, baie ekonome waarsku dat ekonomiese herstel gehinder kan word deur die stygende gety van inkomste ongelikheid. In die jaar se opname het lede van die Wêreld Ekonomiese Forum die groeiende gaping tussen die ryk en arm as die grootste bedreiging tot wêreldvoortgang. Die Gini Koëffisiënt is een manier om inkomste gelykheid te meet. Die Gini Koëffisiënt vir 'n reeks lande word in Fig. 2 getoon. 'n Koëffisiënt bo 0.4 word gesien as 'n teken van gevaarlike vlakke van ongelikheid.

Fig. 2 – Gini Koëffisiënte vir sekere lande tussen 1985 en 2008

Land	Gini Koëffisiënt 2010	Gini Koëffisiënt 2015
VSA	0.34	0.38
China	0.28*	0.42
VK	0.32	0.34
Hongarye	0.21*	0.26
Meksiko	0.46*	0.47
Brasilië	0.56	0.55

Die veranderinge in inkomste distribusie wat gelei het tot vele lande wat stygende inkomste ongelikheid ervaar het word illustreer in fig. 3, maar, nie alle lande het dieselfde ervaring gehad nie.

Fig. 3 – Die gemiddelde jaarlikse inkomste verandering vir sekere ekonomieë, 2008-2010

3. Ontwikkel teoretiese en data gebaseerde vrae gebaseer op Bloom se taksonomie.